

ISSN 2310-3353

Қостанай
мемлекеттік
педагогикалық
институтының

ЖАРШЫСЫ

ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ
НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

№ 1
2022

Қостанай мемлекеттік педагогикалық институтының ЖАРШЫСЫ

ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

№ 1 2022

ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ ЖӘНЕ ТЕХНОЛОГИЯСЫ МЕТОДИКА И ТЕХНОЛОГИЯ ПРЕПОДАВАНИЯ ДИСЦИПЛИН

ӘОЖ 81.132

Шолпанбаева, Г.А.,

*педагогика ғылымдарының магистрі,
тілдерді даярлау орталығының аға оқытушысы
А.Байтұрсынов ат. ҚӨУ*

Сатбаева, А.Т.,

*КММ қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі,
педагог-сарапшы,
Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
Федоров ауданы білім бөлімінің
Ленин жалпы білім беретін мектебі
Қостанай, Қазақстан*

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫ ЖАҒДАЙЫНДА БІЛІМ БЕРУ ҮДЕРІСІН БАСҚАРУ

Түйін

Жаңартылған білім беру мазмұны жағдайына негізделген білім беру үдерісін басқару үлгісінің қажеттілігі. «Инновациялық білім беру үдерісін басқарудың педагогикалық шарттары» атты эксперименттік тәжірибе жұмысы М.Әуезов атындағы тірек мектептің білім беру жүйесінің инновациялық әлеуетін арттыруға, мазмұны мен құрылымын жаңартуға бағдарланған. Эксперименттік тәжірибе жұмысының мазмұны «Қазақстан-2050» – Мәңгілік Ел стратегиясының басты мақсатына қол жеткізудің іргетасы болып табылатын мемлекеттік басымдықтар мен жалпыұлттық құндылықтар ескеріле отырып құрылған, бағдарлама «Қазақстан-2050» Стратегиясының негізгі алты бағыттарына негізделген.

М.Әуезов атындағы тірек мектептің білім беру жүйесінің инновациялық әлеуетін жетілдіру, мазмұны мен құрылымын жаңартуға бағдарланған бағдарлама жобасын ұсыну.

***Кілт сөздер:** Жаңартылған білім беру мазмұны, білім беру жүйесін басқару, оқу-тәрбие жұмысы, инновация, ұлттық құндылықтар.*

1 Кіріспе

М.Әуезов атындағы тірек мектеп немесе ресурстық орталыққа Ы.Алтынсарин атындағы, Малдыбай, Октябрь Шаруа магниттік мектептер бекітілген. Тірек мектептің эксперименттік тәжірибе жұмысы «Инновациялық білім беру үдерісін басқарудың педагогикалық шарттары» деп аталады.

«Инновациялық білім беру үдерісін басқарудың педагогикалық шарттары» атты эксперименттік тәжірибе жұмысы М.Әуезов атындағы тірек мектептің білім беру жүйесінің инновациялық әлеуетін арттыруға, мазмұны мен құрылымын жаңартуға бағдарланған. Эксперименттік тәжірибе жұмысының мазмұны «Қазақстан-2050» – Мәңгілік Ел стратегиясының [1] басты мақсатына қол жеткізудің іргетасы болып табылатын мемлекеттік басымдықтар мен жалпыұлттық құндылықтар ескеріле отырып құрылған, бағдарлама «Қазақстан-2050» Стратегиясының негізгі алты бағыттарына негізделген [2].

Инновациялық білім беру үдерісін басқарудың бағыттарын мазмұнына қарай білім беру жүйесін басқару, оқу-тәрбие жұмысы, әдістемелік жұмыс, оқушылардың ғылыми-тәжірибелік жұмысы, оқушылардың өзін-өзі басқару кеңесі, қамқоршылық кеңес, «Мәңгілік ел» жалпыұлттық идеясы аясында 7 нақты қадам деп бөліп қарастырдық.

2 Материалдар мен әдістер

Мектептің білім беру үдерісін инновациялық басқарудың үздік отандық және халықаралық тәжірибесін интеграциялауды жүзеге асырып жүрген Назарбаев Зияткерлік мектептерінің білім беру үдерісіндегі инновацияларын енгіздік. Тәжірибелік экспериментті іске асыруға деңгейлік қағидаттары оқып шыққан сертификатталған педагог кадрлар көмектесті. Олар коучинг пен менторинг үдерісі арқылы оқытудың тәжірибесін өзгертуге, оқушылардың сын тұрғысынан ойлау, өзін-өзі ынталандыру, өзін-өзі реттеу, оқи білу дағдыларын белсенді әрі табысты қолдануды қалыптастыруға ықпал ететін қажетті білім ортасын құруға мүмкіндік береді. Эксперименттік тәжірибе жұмысына рефлексиялық есептің, сондай-ақ коучинг және тәлімгерліктің маңызы зор.

Тәжірибе жұмысын іске асыру тиімділігінің өлшеуші ретінде критерийлер ұсынылды, олар білім беру жүйесін басқаруға, қандай да бір құндылықтарға және құбылыстарға мамандардың қарым-қатынастары арқылы байқалады.

Бірінші бағыт – білім беру жүйесін басқару.

Мақсаты: Инновациялық білім беру үдерісін басқару арқылы мектепшілік басқарудың сапасын арттыру. Оқушыға сапалы білім беру үшін ұжымның әрбір мүшесін ортақ мақсатқа жұмылдыру, жетістікке жетелеу, ұжымды басқарудың нысанын ұйымдастыру, қадағалау, реттеу, алынған ақпарат негізінде талдау, нәтиженің қорытындысын шығару, ортақ іске жұмылдыру үшін адамдарға ықпал ету.

Бағалау критерийлері (қарым-қатынасы арқылы): сапалы білім беру үшін ортақ мақсатқа жұмылдыру идеологиясы; инновациялық білім беру үдерісін басқарудың технологиясын тиімді қолдануы; ұжымның мүшелерін жетістікке жетелеу; білім беру үдерістерін басқаруды диагностикалау, жоспарлау, ұйымдастыру мен талдау.

Іске асыру механизмдері: білім беру үдерісін басқару, зерттеу, көшбасшылық, коучинг пен менторинг. Семинарлар, тренингтер, дебат және пікірталас клубтары арқылы жүзеге асырылады.

Екінші бағыт – оқу-тәрбие жұмысы.

Бұл бағыттың мақсаты: «Мәңгілік елдің ұрпағы» идеологиясы аясында мектептің оқу-тәрбие жұмысында инновациялық білім беру үдерісін қалыптастыру.

Бағалау критерийлері (қарым-қатынасы арқылы): оқу-тәрбие үдерісінде инновациялық әдіс-тәсілдерді пайдалануы; сапалы білім беру жетістіктері; мұғалімнің жеке шығармашылық әрекетке жетудегі ізденімпаздығы, кәсіби шеберлігі, құзырлылығы, мектеп тәжірибесіне жаңалық әкелуі, креативтілігі; ақпараттық қызмет пен байланыс жасаудағы этикалық нормаларға ұмтылуы және қызығушылығын білдіруі.

Іске асыру механизмдері: Оқытудың тәрбиелік әлеуетін күшейтуде оқу пәндері мазмұнына ұлттық құндылықтарды кіріктіру; Семинарлар, тренингтер, көшбасшылық, тәлімгерлік, коучинг, Lesson Study; қосымша білім беру мүмкіндіктерін кеңейту; педагогикалық консилиумдар, ата-аналар институты және т.б. арқылы жүзеге асырылады.

Үшінші бағыт – әдістемелік жұмыс.

Бұл бағыттың мақсаты: Мектеп мұғалімдерінің инновациялық білім беру үдерісінде шығармашылықпен жұмыс істеуіне жағдай жасау үшін кеңістік қалыптастыру, кәсіби бағыт берушілік, мұғалімнің педагогикалық технологияны пайдалану біліктілігін жетілдіруді қамтамасыз ететін жағдайлардың жиынтығы.

Бағалау критерийлері (қарым-қатынасы арқылы): инновациялық білім беру үдерісін басқарудың технологиясын білуі; мұғалімнің танымдық қажеттілігі мен қызығушылығының артуы; мұғалімнің шығармашылық көзқарасы мен зерттеушілік қабілеттерінің дамуы; шығармашылықпен ойлайтын, іс-әрекетті жоспарлап орындауда өздігінен қорытынды жасайтын жаңа нәтижені дәлелдей білетін маман қалыптасуы; мұғалімдердің кәсіби дамуын жоспарлауы; мұғалімнің педагогикалық кәсіби іс-әрекетіне деген сенімділігі, шығармашылық шеберлігі;

Іске асыру механизмдері: Сабақтар, оқу пәндері, қосымша білім беру, сабақтан тыс іс-

әрекеттер, көшбасшылық, тәлімгерлік, коучинг, Lesson Study; әңгімелер, дәрістер, семинарлар, тренингтер, саяхаттар ұйымдастыру арқылы жүзеге асырылады.

Төртінші бағыт – оқушылардың ғылыми-тәжірибелік жұмысы.

Бұл бағыттың мақсаты: Білім беру үдерісінің жаңа, жеке-маңызды білім алу негізінде оқушылардың тұлғалық ұстанымдарын жандандыру, ақпаратпен жұмыс жасауда функционалды дағдыларын, ақпараттық өзара әрекеттесуде этикалық нормалары мен құндылықты мақсаттарын қалыптастыру.

Бағалау критерийлері (қарым-қатынасы арқылы): жобалай алу-зерттеушілік жұмысы; ақпарат көздерімен өзіндік жұмыс, қажетті ақпаратты іздей алу, оның құндылығы туралы пікір айта алу, салыстырмалы сипаттама бере алу; практикалық және зерттеушілік жұмыстарды орындау; хабарлама және баяндамалар жасау, жүргізу алу біліктері.

Іске асыру механизмдері: Сабақтар, оқу пәндері, қосымша білім беру, сабақтан тыс қызмет, рефераттар, ғылыми-зерттеу, ғылыми-тақырыптық ақпараттық жобалар, шығармашылық жұмыстар, баяндамалар, мәлімдемелер, мектептік және медиа-орталықтар, БАҚ, сайттар, кітапханалар арқылы жүзеге асырылады.

Бесінші бағыт – оқушылардың өзі-өзі басқару кеңесі.

Бұл бағыттың мақсаты: Әрбір тұлғаның зияткерлік мүмкіндігін, көшбасшылық қасиеттерін және дарындылығын дамытуды қамтамасыз ететін уәждемелік кеңістік қалыптастыру. Оқушылардың өзін-өзі басқару өздігімен бастама білдіру, шешім қабылдау және оларды оқушылар ұжымының мүддесіне іске асыру мүмкіншілігін білдіреді.

Бағалау критерийлері (қарым-қатынасы арқылы): өмір бойы білім алуына; өздігімен білім алуы және алған ақпаратты пайдалану біліктілігіне; сыни тұрғыдан ойлау, талдау және алған ақпаратты тиімді пайдалану қабілетіне; зерттеушілік және жобалық қызмет біліктерін, инновацияға қабілеттілікті меңгеруіне; пікірталас жүргізу дағдыларына; жасампаз қызметке; топтағы жұмысқа, корпоративтік рухты нығайтуға қызығушылық, ықылас және талпыныс танытуы.

Іске асыру механизмдері: Сабақтар, оқу пәндері, элективті курстар, үйірмелер және қызығушылығы бойынша сабақтар, мектептік және желілік дебат турнирлері, оқушылардың бірлескен жобалық жұмыстары. Зияткерлік ойындар, байқаулар, тренингтер, викториналар, олимпиадалар, ғылыми-техникалық конференциялар. Дарынды мамандармен және замандастарымен кездесулер. Психометриялық және социометриялық тестер мен әдістемелер; көшбасшылықты дамыту жөніндегі бағдарламалар және т.б. арқылы жүзеге асырылады.

Алтыншы бағыт – қамқоршылық кеңесі

Бұл бағыттың мақсаты: Қамқоршылық кеңес өзге құрылымдармен қатар білім беруді дамыту үшін жағдайлар туғызады, оның қолжетімдігін, сапасын және еңбек нарығының ағымдағы әрі болашақтағы сұранысына сәйкестігін, балалар мен жастарды қоғамның әлеуметтік-экономикалық, саяси және мәдени өміріне белсенді қатысуын қамтамасыз етуін арттыру.

Бағалау критерийлері (қарым-қатынасы арқылы): «Инновациялық білім беру үдерісін басқарудың педагогикалық шарттары» атты эксперименттік тәжірибе жұмысын тиімді іске асыруға қатысуы; білім беру сапасын бақылауы; материалдық мәселелерді шешуде және қаржы қаражатын бөлуде көмек көрсету, мектепті басқаруға қатысуы.

Іске асыру механизмдері: Білім беру ұйымдарының қамқоршылық кеңестері және ата-аналар комитеті; мамандардың кеңесін, бірлескен отбасылық іс-шаралар өткізу; ата-аналардың мектеп өміріне қатысуы; мемлекеттік емес ұйымдармен ынтымақтастық; аула клубтарының жұмыстарын қалпына келтіру; оқушылардың қосымша білім беру нысандарына ақысыз негізде қол жеткізуін ұйымдастыру; элективті курстар, сенбіліктер, кәсіпорындарға саяхаттар, тәлімгерлермен, жанашылдармен, табысты кәсіпкерлермен кездесулер, тәлімгерлік, кәсіби шеберлік байқаулары арқылы жүзеге асырылады.

Жетінші бағыт – «Мәңгілік ел» жалпыұлттық идеясы аясында «7 нақты қадам».

Мақсаты: ұлттық сана-сезімі, патриотизм рухы, тарихи санасы қалыптасқан, Қазақстан халқының тәуелсіздігін, қауіпсіздігін, тұрақтылығын, дамуы мен тұрмысын жақсарту жөніндегі белсенді де шешімді іс-қимылдарға дайын болатын ұрпақ тәрбиелеу.

Міндеттері:

- «Мәңгілік ел» құндылықтарын оқу-тәрбие жұмысында іске асыру.
- Білім беру ұйымдары, отбасы және ауыл тұрғындарының күшін «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясы аясында біріктіру;
- Оқу пәндері мазмұнына ұлттық құндылықтарды кіріктіру арқылы оқытудың тәрбиелік әлеуетін күшейту;
- Білім беру жүйесінің барлық деңгейлерінде тәрбиенің үздіксіздігі мен сабақтастығын қамтамасыз ету.
- «Мәңгілік ел» құндылықтарын оқу-тәрбие жұмысында іске асыруға негізделген әдістемелік құралдарды әзірлеу.

3 Нәтижелер мен талқылау

1 қадам. Тілдік сана

Мақсаты: Қазақ халықтың өзіндік ой-санасы мен парасатын, бүкіл болмыс-тіршілігі мен сезім-түсінігін ұрпақтан ұрпаққа жеткізу.

Міндеті:

- Сөздің қадір-қасиетін, мағынасын, эмоциялық әсерін, қуатын түсіндіру;
- Сөзді тиімді және орынды қолдана білуге үйрету;

Күтілетін нәтиже. Тілдік Санасы қалыптасқан, өзінің төл мәдениетін тілдік санасы арқылы басқана таныта білетін тұлға қалыптастыру.

2 қадам. Құқықтық сана

Мақсаты: Қазақстан заңдарын, азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын сақтауға үйрету.

Міндеті:

- Өз құқығын білуге, басқаның құқығына қол сұқпауға үйрету, өзін қорғай білетін құқықтық білімін қалыптастыру;
- ҚР Конституциясына, заңнамасына, мемлекеттік рәміздерге (елтаңба, әнұран, ту), құқықтық тәртіпке; құқықтың әлеуметтік құндылықтарына құрметпен қарауы, мақтанш сезімінің болуы және жауапкершілік таныту.

Күтілетін нәтиже: Мемлекеттің зайырлығын жете ұғынатын, өзінде және елінде қорғай алатын Құқықтық Санасы қалыптасқан тұлға тәрбиелеу;

3 қадам. Діни сана

Мақсаты: Оқушылардың бойына адамгершілік-имандылық және ар-ұят, обал-сауап, адал-арам т.б. мұсылмандық нормаларды қалыптастыру.

Міндеті:

- Діннің тарихын білу;
- Ар-ұят, обал-сауап, адал-арам т.б. мұсылмандық нормаларды қалыптастыру.

Күтілетін нәтиже: діни Саналы, сауатты тұлға тәрбиелеу.

4 қадам. Тарихи сана

Мақсаты: Ұлттық тарихты, дәстүрлер мен ғұрыптар тарихын, ұлттық киім мен сән-салтанат, тағы басқа тарихты, мәдениетті қастерлейтін рухани жетілген тұлғаны тәрбиелеу.

Міндеті:

- Жеті атасын, өз әулетінің тарихын білу;
- Өз елінің, жерінің тарихын білу.

Күтілетін нәтиже. Елінің, жерінің, өз от әулетінің тарихын жатқа білетін тарихи Саналы тұлға қалыптасады.

5 қадам. Елтану санасы

Мақсаты: Оқушылардың туған жеріне, еліне, отандастар алдындағы жауапкершілік сезімін жандандыру.

Міндеті:

- туған елге деген сүйіспеншілігін арттыру, елін, туған табиғатын қорғауға, оны көріктендіруге, көгеріштендіруге баулу;

- экологиялық сауаттылыққа, табиғатқа, қоршаған адамдарға және өзіне, экологиялық қызметтің уәждемесі мен тәжірибесіне; «Жасыл экономикаға» және энергияны сақтауға тәрбиелеу.

Күтілетін нәтижесі: Туған мекенін қорғайтын, оның табиғатын көріктендіретін, экологиялық сауаттылы, Елін, жерін таныйтын Саналызамат болып өседі.

6 қадам. Мәдени сана

Мақсаты: Ұлттық сана-сезімді, салт-дәстүр, ұлттық болмыс сынды қазақ халқының ұлттық мәдениетінің маңызды компоненттерінің мәнін терең зерделеу.

Міндеті:

- ұлттық сана-сезімді қалыптастыру, қазақ халқының әдет-ғұрпы мен салт-дәстүрлерімен таныстыру;

- ұлттық өнерге құштарлық пен әдемілікті, оны бағалай білетін қасиетті, шығармашылық қабілетті, дүниені көркемдікпен тануды игерту, дамыту.

Күтілетін нәтижесі: Қазақтың ұлттық мәдениеті мен өнерін терең ұғынып, қадірлеп-қастерлейтін тұлғаның әлемдік құндылықтарды игеруіне, мәдени Сананың рухани баюына жол ашады.

4 Қорытынды

Саламатты өмір салты санасы.

Дені сау, дене қабілеттерін дамытуда жігерлілік қасиеттері қалыптасқан тұлға тәрбиелеу.

Саламатты өмір салты дағдыларын, денсаулық сақтау және нығайту, қауіпсіз және жауапты мінез-құлық, өмірдегі жаңа жағдайларға сабырлылығы, қауіпсіздік пен өмір сүру әрекетін қамтамасыз ету.

Денсаулық сақтау ортасын құруға, өз денсаулықтарына ықтиярлықпен қараудың қажеттілігін және қимыл-қозғалыс негіздерін игеру арқылы оқушылардың дене мәдениетін қалыптастыру.

Күтілетін нәтиже: Дене және психологиялық саулығы сақталған тұлғаның Саламатты өмір салты Санасы қалыптасады.

Әдебиеттер тізімі

1 Президенттің бес институционалды реформасын жүзеге асыру бойынша 100 нақты қадам – ұлт жоспары. 2015 жыл 20 мамыр.

2 Қазақстан Республикасының Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың халыққа Жолдауы «Қазақстан-2050» стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» – Астана, 2012 // Егемен Қазақстан. – 14 желтоқсан 2012 жыл.

3 Наурызбай Ж.Ж. Қазіргі қазақ мектебінің өзекті мәселелері. Ғылыми еңбектер жинағы. – Алматы, 2002 – 180 б.

Материал редакцияға түсті 12.11.2021

ШОЛПАНБАЕВА, Г.А., САТБАЕВА, А.Т.

В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ УПРАВЛЕНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМ ПРОЦЕССОМ

Необходимость модели управления образовательным процессом, основанной на условиях обновленного содержания образования. Экспериментальная работа под названием "Педагогические условия управления инновационным образовательным процессом" ориентирована на повышение инновационного потенциала, обновление содержания и структуры системы образования опорной школы им. М. Ауэзова. Содержание экспериментальной работы составлено с учетом государственных приоритетов и общенациональных ценностей, которые являются фунда-

ментом для достижения главной цели Стратегии» Казахстан-2050 «Мәңгілік Ел, программа основана на шести основных направлениях Стратегии» Казахстан-2050.

Предоставление проекта программы, ориентированной на обновление содержания и структуры, совершенствование инновационного потенциала системы образования опорной школы им. М. Ауэзова.

Ключевые слова: обновленное содержание образования, управление системой образования, учебно-воспитательная работа, инновации, национальные ценности.

SHOLPANBAYEVA, G.A., SATBAYEVA, A.T.

IN THE CONDITIONS OF THE UPDATED CONTENT OF EDUCATION, THE MANAGEMENT OF THE EDUCATIONAL PROCESS

The need for an educational process management model based on the conditions of the updated content of education. The experimental work entitled "Pedagogical conditions for the management of the innovative educational process" is focused on increasing the innovative potential, updating the content and structure of the educational system of the M. Auezov reference school. The content of experimental work tailored to national priorities and national values, which are the Foundation to achieve the main objectives of the Strategy" Kazakhstan-2050 "Mangilik YEL, the program is based on six main areas of the Strategy" Kazakhstan-2050".

The provision of the draft programme of renewal of the content and structure, improving the innovative capacity of the educational system of the reference school.M. Auezov.

Key words: updated content of education, management of the education system, educational work, innovations, national values.

UDC 004.738.5:37

Karymsakova, A.E.,

Ph.D., Acting Associate Professor of the Department of Computer Science,

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nursultan, Kazakhstan

Kasymova, A.M.,

Master's student of the Department of Computer Science,

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nursultan, Kazakhstan

EDUCATIONAL INFORMATION PORTALS AS AN ADDITIONAL RESOURCE FOR TEACHING COMPUTER SCIENCE IN SECONDARY SCHOOLS

Abstract

This article contains information about the use of educational portals in teaching the subject «Computer Science» in a secondary school. The current situation with the pandemic, the rapid transition of educational organizations to distance learning, the lack of full-fledged teacher-student interaction, and at the same time the lack of proper assimilation of information requires school teachers to modernize teaching approaches with an emphasis on the independent work of students. At the moment, Kazakhstan's education is undergoing a number of reforms, in particular digitalization and automation of the educational process, the introduction of e-learning in schools in Kazakhstan. The rapid development of information technologies is replacing traditional static websites used for online education with interactive intellectual portals that provide additional opportunities for learning new, more in-depth knowledge that cannot be achieved using only traditional teaching methods. The article contains a comparative analysis of educational